

Copyright©2026 Editura Hamangiu SRL

Editură de prestigiu recunoscut în domeniul
științelor sociale CNATDCU

Toate drepturile rezervate Editurii Hamangiu

Nicio parte din această lucrare nu poate fi copiată
fără acordul scris al Editurii Hamangiu

Editura Hamangiu:

Str. Mitropolit Filaret nr. 39-39A, Sector 4, București,
O.P. 5, C.P. 91

Tel./Fax: 021.336.04.43; 031.805.80.21;

Vânzări: 021.336.01.25; 031.425.42.24

E-mail: redactia@hamangiu.ro

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

MATEFI, ROXANA

**Sinteze și aplicații de drept civil : partea generală :
persoanele** / conf. univ. dr. Roxana Matefi. - București :

Editura Hamangiu, 2026

Conține bibliografie

ISBN 978-606-27-3144-1

Conf. univ. dr. **ROXANA MATEFI**

Sinteze și aplicații de drept civil

Partea generală. Persoanele

Ediția a 2-a

MATEFI ROXANA

Activitate profesională: Decan al Facultății de Drept a Universității Transilvania din Brașov, din anul 2024 și prodecan al aceleiași facultăți în perioada 2016-2024. Conferențiar universitar în domeniul dreptului civil, disciplinele predate: *Drept civil. Partea generală*, *Drept civil. Persoanele*, *Teoria actului juridic civil*, *Drepturile personalității*. Membru în consiliul editorial al mai multor jurnale internaționale. Membru în comitetul științific și de organizare al mai multor conferințe naționale și internaționale. Membru în jurii internaționale, keynote speaker la conferințe internaționale.

Specializări și documentări: Universidad de Zaragoza, Spania (2009, 2021); Universidad de Cádiz, Spania (2012); Universidad de La Coruña, Spania (2015); Universitatea Hankuk, Seoul, Coreea de Sud (2019); Taipei University, Taiwan (2019); University of Reggio Calabria, Italia (2019, 2025); University of Sassari, Italia (2018); University of Istanbul, Turcia (2022), Barcelona (2022), University of Salerno (2023, 2025)

Publicații: Autoare și coautoare a mai multor lucrări, printre care amintim: *Sinteze și aplicații de drept civil. Partea generală. Persoanele*, autor, Ed. Hamangiu, 2024, 2026; *Statutul juridic al profesiei de avocat*, autor, Ed. Hamangiu, 2026; *Sinteze și aplicații de drept civil. Persoanele*, autor, Ed. Hamangiu, 2024; *Sinteze și aplicații de drept civil. Partea generală*, autor, două ediții, Ed. Hamangiu, 2015 și 2022; *Teoria actului juridic civil*, Ed. Hamangiu, 2017; *Evoluția statului și dreptului românesc*, 2015, în coautorat cu prof. univ. dr. Cristinel Murzea; *Drept civil. Partea generală. Persoanele*, Ed. Hamangiu, 2012, în coautorat cu prof. univ. dr. Titus Prescure; autoare și coautoare a numeroase studii și articole publicate în reviste și volume colective.

CUPRINS

I. PARTEA GENERALĂ	1
Capitolul I. Noțiuni introductive	1
I. Sisteme de drept	1
II. Principiile dreptului civil	3
III. Comparatie între dreptul civil și alte ramuri de drept	5
IV. Aplicații	7
Capitolul II. Norma juridică	10
I. Structură	10
II. Clasificarea normelor juridice	11
III. Aplicații	14
Capitolul III. Izvoarele dreptului civil	18
Capitolul IV. Aplicarea legii civile	23
I. Aplicarea legii civile în timp	23
II. Aplicarea legii civile în spațiu	25
III. Aplicarea legii civile cu privire la persoane	26
IV. Aplicații	26
Capitolul V. Interpretarea legii civile	30
I. Modalități de interpretare	30
II. Metode de interpretare a normei juridice	31
III. Aplicații	32
Capitolul VI. Raportul juridic civil	35
I. Caractere juridice	35
II. Structura	35
III. Părțile raportului juridic	36
IV. Conținutul raportului juridic civil	45
V. Obiectul raportului juridic	51
VI. Aplicații	58

Capitolul VII. Actul juridic civil	63
I. Clasificare	63
II. Aplicații	73
Capitolul VIII. Condițiile de validitate ale actului juridic civil	77
I. Condiții de fond	77
II. Condiții de formă	98
III. Aplicații	102
Capitolul IX. Modalitățile obligației	119
I. Termenul	119
II. Condiția	124
III. Sarcina	130
IV. Aplicații	132
Capitolul X. Efectele actului juridic civil	140
I. Interpretarea actului juridic civil	140
II. Principiile efectelor actului juridic civil	142
III. Aplicații	153
Capitolul XI. Nulitatea actului juridic civil	158
I. Trăsături	158
II. Comparatie între nulitate și alte instituții	159
III. Funcțiile nulității	161
IV. Clasificare	162
V. Cauze de nulitate	167
VI. Efectele nulității	168
VII. Validarea actului afectat de nulitate	174
VIII. Aplicații	175
Capitolul XII. Prescripția extinctivă	192
I. Domeniul de aplicare	193
II. Efectele prescripției extinctive	195
III. Renunțarea la prescripția extinctivă	196
IV. Invocarea prescripției extinctive	197
V. Reguli aplicabile prescripției extinctive	197
VI. Termenele de prescripție	198
VII. Decăderea din drept	211

VIII. Calculul termenelor de prescripție și de decădere	213
IX. Aplicații	215
Răspunsuri	238
I. Noțiuni introductive	238
II. Norma juridică	239
III. Aplicarea legii civile	241
IV. Interpretarea legii civile	242
V. Raportul juridic civil	242
VI. Actul juridic civil	243
VII. Condițiile de validitate ale actului juridic civil	243
VIII. Modalitățile obligației	245
IX. Efectele actului juridic civil	247
X. Nulitatea actului juridic civil	250
XI. Prescripția extinctivă	252
II. PERSOANELE	257
Capitolul I. Persoana fizică. Noțiune	257
I. Numele	258
II. Domiciliul	266
III. Reședința	271
IV. Starea civilă	271
Capitolul II. Capacitatea de folosință a persoanei fizice	278
Capitolul III. Capacitatea de exercițiu a persoanei fizice	284
Jurisprudență	291
Capitolul IV. Declararea judecătorească a morții persoanei fizice	294
Jurisprudență	298
Capitolul V. Ocrotirea persoanei fizice	303
I. Ocrotirea minorului	303
II. Ocrotirea majorului	320
III. Jurisprudență	332

Capitolul VI. Respectul datorat ființei umane și drepturilor ei inerente	335
---	------------

Capitolul VII. Teste de verificare privind persoana fizică	342
Testul nr. 1	342
Testul nr. 2	347
Testul nr. 3	350
Testul nr. 4	354
Testul nr. 5	357
Testul nr. 6	360
Testul nr. 7	363

Capitolul VIII. Persoana juridică. Noțiune	367
---	------------

Capitolul IX. Capacitatea de folosință a persoanei juridice	380
--	------------

Capitolul X. Capacitatea de exercițiu a persoanei juridice	383
---	------------

Capitolul XI. Reorganizarea persoanei juridice	385
I. Fuziunea	386
II. Divizarea	387
III. Transformarea	388
IV. Data transmiterii drepturilor și obligațiilor în cazul reorganizării	389
V. Opoziția la actele prin care s-a dispus reorganizarea	389

Capitolul XII. Încetarea persoanei juridice	391
--	------------

Capitolul XIII. Teste de verificare privind persoana juridică	394
Testul nr. 1	394
Testul nr. 2	397
Testul nr. 3	401
Testul nr. 4	404
Testul nr. 5	407
Testul nr. 6	410

Testul nr. 7	413
Testul nr. 8	416

Răspunsuri teste de verificare – persoana fizică și persoana juridică	419
I. Persoana fizică	419
II. Persoana juridică	421

Anexă. Decizia nr. 601/2020 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 164 alin. (1) din Codul civil	425
--	------------

BIBLIOGRAFIE	445
---------------------	------------

I. PARTEA GENERALĂ

CAPITOLUL I. NOȚIUNI INTRODUCTIVE

Noțiune

Termenul de **drept civil** provine din latinescul *ius civile*, dreptul aplicabil cetățenilor romani.

Sintagma de **drept civil** cunoaște mai multe accepțiuni:

- o *într-o primă accepțiune*, prin **drept civil** avem în vedere ramura de drept conținând ansamblul normelor juridice care reglementează raporturile patrimoniale și nepatrimoniale stabilite între persoane fizice și juridice aflate pe poziție de egalitate juridică¹;
- o *într-o a doua accepțiune*, **dreptul civil** reprezintă un element al conținutului raportului juridic civil (alături de obligația civilă), care constă în posibilitatea acordată de legiuitor subiectului activ al raportului juridic civil de a avea o anumită conduită în raport cu ceilalți și totodată de a putea cere de la subiectul pasiv o anumită conduită, pentru care, dacă acesta din urmă nu o îndeplinește, poate face apel la forța de constrângere a statului;
- o *într-o a treia accepțiune*, **dreptul civil** poate fi definit ca disciplină de studiu.

I. SISTEME DE DREPT

Principalele sisteme de drept sunt:

- o *sistemul anglo-saxon (common-law) sau jurisprudențial*;
- o *sistemul romano-germanic*, cunoscut și ca sistemul de drept *continental*;

¹ A se vedea GH. BELEIU, *Drept civil român. Introducere în dreptul civil. Subiectele dreptului civil*, ed. a 6-a, revăzută de M. NICOLAE și P. TRUȘCĂ, Ed. Șansa, București, 1999, p. 31.

- o *sistemul religios.*

1. Sistemul anglo-saxon

- o a apărut în Anglia în perioada Evului Mediu;
- o s-a extins în SUA¹, Canada, Australia, Noua Zeelandă, India etc.;
- o este un sistem necodificat, care se caracterizează prin aceea că soluțiile se pronunță în baza precedentului judiciar, conform principiului *stare decisis*.

2. Sistemul romano-germanic

- o are la bază dreptul roman, dublat de cutumele germanice²;
- o se divide în:
 - ☐ *sistemul roman sau latin*, ce are la bază dreptul roman (România, Italia, Franța, Spania etc.);
 - ☐ *sistemul germanic*, ce a luat naștere din îmbinarea dreptului roman și a cutumelor germanice (Germania, Elveția, Austria etc.);
- o este printre cele mai răspândite sisteme de drept din lume;
- o presupune o divizare a ramurilor de drept în drept public și drept privat;
- o în soluționarea pricinilor, judecătorul nu este legat de precedentul judiciar, jurisprudența nefiind izvor de drept;
- o se caracterizează prin existența mai multor grade de jurisdicție;
- o se caracterizează prin existența unei instanțe supreme;
- o hotărârile se motivează.

3. Sistemul religios

- o este inspirat de divinitate;

¹ Louisiana este singurul stat american care are un așa numit sistem hibrid, în sensul în care sistemul de drept din acest stat are la bază Codul napoleonian, însă are și influențe ale sistemului de drept *common-law*.

² „Punctul de plecare în definirea sistemului de drept romano-germanic l-a constituit Codul civil francez din 1804, care a coagulat în substanța sa cutumele juridice ale secolelor trecute, marea lor majoritate conservând regulile și principiile dreptului roman” – I. VIDA, „Universalitatea și diversitatea dreptului din perspectiva sistemelor de drept”, în *Dreptul nr. 5/2015*, <https://sintact.ro/#/publication/151022107?pit=2024-09-02&keyword=sistemul%20de%20drept%20religios&cm=SREST> (ultima accesare la 2024-09-02, 07:54).

- o dreptul musulman¹ sau dreptul hindus² intră în această categorie.

II. PRINCIPIILE DREPTULUI CIVIL

Definiție

Principiile dreptului civil „sunt idei directoare, de bază, aplicabile tuturor instituțiilor dreptului civil”³.

Enumerare

- o *Principiul proprietății*
- o *Principiul egalității în fața legii civile*
- o *Principiul bunei-credințe*
- o *Principiul ocrotirii drepturilor subiective civile*
- o *Principiul aplicării prioritare a tratatelor internaționale în materia drepturilor omului*
- o *Principiul aplicării cu prioritate a dreptului Uniunii Europene*

1. Principiul proprietății

- o dreptul de proprietate este garantat constituțional;
- o proprietatea privată este garantată și ocrotită în mod egal de lege, indiferent de titularul său;
- o nimeni nu poate fi expropriat decât pentru o cauză de utilitate publică, stabilită în condițiile legii și în schimbul unei drepte și prealabile despăgubiri;
- o sunt interzise naționalizarea sau orice alte măsuri de trecere silită în proprietate publică a unor bunuri pe baza apartenenței sociale, etnice, religioase, politice sau de altă natură discriminatorie a titularilor;
- o averea dobândită licit nu poate fi confiscată, caracterul licit al dobândirii prezumându-se⁴.

¹ „Esența dreptului musulman rezidă în Coran (...) este un ansamblu de reguli religioase, civile și juridice care guvernează întreaga viață a comunității islamice” – *Ibidem*.

² „Înglobează, alături de elemente religioase brahmanice, elemente de ordin etic și de ordin juridic” – *Ibidem*.

³ A se vedea OV. NGUREANU, *Drept civil. Introducere*, Ed. C.H. Beck, București, 2007, p. 20.

⁴ A se vedea art. 44 din Constituție.

2. Principiul egalității în fața legii

- o este garantat constituțional, prin art. 16 din Legea fundamentală a țării;
- o cetățenii sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără privilegii și fără discriminări;
- o nimeni nu este mai presus de lege¹;
- o rasa, culoarea, naționalitatea, originea etnică, limba, religia, vârsta, sexul sau orientarea sexuală, opinia, convingerile personale, apartenența politică, sindicală, la o categorie socială ori la o categorie defavorizată, averea, originea socială, gradul de cultură, precum și orice altă situație similară nu au nicio influență asupra capacității civile².

3. Principiul bunei-credințe

- o orice persoană fizică sau persoană juridică trebuie să își exercite drepturile și să-și execute obligațiile cu bună-credință, în acord cu ordinea publică și bunele moravuri [art. 14 alin. (1) C. civ.];
- o buna-credință se prezumă până la proba contrară [art. 14 alin. (2) C. civ.], fiind necesar ca cel care invocă reaua-credință să o dovedească;
- o cetățenii români, cetățenii străini și apatrizii trebuie să-și exercite drepturile și libertățile constituționale cu bună-credință, fără să încalce drepturile și libertățile celorlalți (art. 57 din Constituția României);
- o abuzul de drept este sancționat de legiuitor, care dispune în mod imperativ că „niciun drept nu poate fi exercitat în scopul de a vătăma sau păgubi pe altul ori într-un mod excesiv și nerezonabil, contrar bunei credințe” (art. 15 C. civ.), în timp ce art. 1353 C. civ. prevede că „cel care cauzează un prejudiciu prin chiar exercitiul drepturilor sale nu este obligat să îl repare, cu excepția cazului în care dreptul este exercitat abuziv”.

4. Principiul ocrotirii drepturilor subiective civile

- o este consacrat deopotrivă de Constituție și de Codul civil;

¹ A se vedea art. 16 alin. (1) și (2) din Constituție.

² A se vedea art. 30 C. civ.

- o drepturile și libertățile civile ale persoanelor fizice, precum și drepturile și libertățile civile ale persoanelor juridice sunt ocrotite și garantate de lege (art. 26 C. civ.);
- o cetățenii străini și apatrizii sunt asimilați, în condițiile legii, cu cetățenii români, în privința drepturilor și libertăților lor civile, asimilare aplicabilă și persoanelor juridice străine [art. 27 alin. (1) și (2) C. civ.].

5. Principiul aplicării prioritare a tratatelor internaționale în materia drepturilor omului

- o în materiile reglementate de Codul civil, dispozițiile privitoare la drepturile și libertățile persoanelor vor fi interpretate și aplicate în concordanță cu Constituția, Declarația Universală a Drepturilor Omului, pactele și celelalte tratate la care România este parte¹;
- o dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului, la care România este parte, și legile interne, au prioritate reglementările internaționale, cu excepția cazului în care Constituția sau legile interne conțin dispoziții mai favorabile [art. 20 alin. (2) din Constituția României].

6. Principiul aplicării cu prioritate a dreptului Uniunii Europene

- o conform Codului civil, în materiile reglementate de acesta, normele dreptului Uniunii Europene se aplică în mod prioritar, indiferent de calitatea sau statutul părții².

III. COMPARAȚIE ÎNTRE DREPTUL CIVIL ȘI ALTE RAMURI DE DREPT

DREPT CIVIL	DREPT CONSTITUȚIONAL
Este ramură a dreptului privat.	Este ramură a dreptului public.
Reglementează raporturile juridice patrimoniale și nepatrimoniale care se stabilesc între persoane fizice și juridice.	Obiectul reglementărilor dreptului constituțional îl constituie „statul și componentele sale,

¹ A se vedea art. 4 alin. (1) C. civ.

² A se vedea art. 5 C. civ.